

## תמלול ניתוח המצב בתרחיש

### שקף מס' 1 – ניתוח מצב

בשבוע שעבר הצגנו תרחיש מלחמה בעידן המידע – עיקרי התרחיש היו:

ישראל מותקפת באש מרחוק ובמתקפת סייבר על-ידי צבאות סוריה ואירן ועל ידי מיליציות בכל גבולותיה כאשר במקביל מתבצעים אירועי טרור פנים – ההתקפה מנוהלת על ידי החיזבאללה בשליטה אירנית. מטרת ההתקפה - כפיית משא ומתן על הקמת מדינה פלשתינית בגבולות 67. יעדי ההתקפה הם האוכלוסייה הישראלית ותשתיות. אין חציית גבול – למעט פשיטות ומארבים של מיליציות. שיטת התקיפה היא מטחים מזדמנים ואש הטרדה בכל עומק מדינת ישראל כנגד מטרות מרובות אוכלוסייה או תשתיות.

תרחיש כזה מעלה שאלות המבקשות מענה כבסיס למטרות המלחמה והלחימה של ישראל:

מה מטרות ישראל בתרחיש כזה

מול איום באש ואיום ווירטואלי – ללא חציית גבולות - איזו אסטרטגיה לנקוט – הגנה? התקפה? שילוב של שתיהן?

מה משמעויות ממדי המרחב והזמן בלחימה בעידן המידע?

מה המשמעויות לאוכלוסייה הישראלית שהפכה להיות היעד המותקף העיקרי?

מה משקל לוחמת המידע בין מאמצי הלחימה המסורתיים – אוויר, ים, יבשה?

מה המשמעות של התערבות בינלאומית מדינתית וארגונית – בעידן המידע?

בהינתן שמטרת המלחמה נותרת בעינה – דרכי הלחימה, עוצמתה, ומשכה חייבים התאמה, ואלה מתאפשרים במגבלות ההתכוננות המוקדמת

### שקף מס' 2 – מטרות ישראל

מה הן מטרות ישראל במלחמה הנכפית עליה?

יש כמובן את מטרת העל – הגנה על קיומה, ריבונותה ושלמותה של מדינת ישראל

ההנחה היא כי ביטול יכולות או רצון המיליציות – כולל חיזבאללה וחמאס – לצאת למלחמה עם ישראל יביא להסדרה איתם, ומדינות כמו סוריה ואירן באם ישלמו מחיר יקר על לחימתן – תמנענה מחידוש מאמצי לחימה בהעדר המיליציות ותמיכת האוכלוסייה הפלשתינית.

בכל מלחמה יש תנאי פתיחה ותנאי סביבה משלה – ובתרחיש שלנו מטרות המלחמה הן:

החזרת מצב לקדמותו בראש ובראשונה

במקביל – יצירת "מרווח נשימה" ביטחוני ארוך טווח – למנוע אפשרות למלחמה נוספת בטווח זמן קצר או בינוני – אם בהסכמה ואם ביצירת עליונות ביטחונית מובהקת.

ולקראת מצבי סיום הלחימה – יצירת מצב פתיחה משופר לקראת משא ומתן על הסכמי שלום יציבים לאורך זמן

### שקף מס' 3 – האיזון וההעדפה

בתרחיש הזה אוכלוסיית מדינת ישראל היא היעד מספר אחד, והיא מותקפת באש קטלנית במטרה לגרום לאבדות מרובות ולשבש את שגרת החיים, ובמקביל מופעל מאמץ לחימה במרחב המידע – סייבר לשינוק מערכות אזרחיות והצבאיות, ולוחמת תודעה להורדת המורל והמטביציה וללחץ אזרחי על הממשלה. ההתקפה היא ללא חציית גבולות על-ידי צבאות – היא אש מרחוק ופעולות טרור.

צה"ל, צריך לבחון האם מטרות המלחמה של ישראל תושגנה בהגנה כמאמץ עיקרי – כלומר, התגוננות מפני מתקפות הטיילים והרקטות על ערי מדינת ישראל, אבטחת סייבר למערכות מידע,

תשתית ותקשורת, ולוחמת תודעה לחוסן חברתי – אזרחי – ובמקביל מאמץ משני של תקיפה באש של מטרת איכות ומרכזי עוצמה והשפעה במדינות האויב

או מאמץ עיקרי בתקיפת מרכזי העוצמה של האויב בשטחו – תקיפה באש, בכוחות יבשה ובלוחמת מידע – סייבר ול"א, וכמאמץ משני הגנת האוכלוסייה האזרחים כנגד טילים ואבטחת סייבר ומידע.

לכל דרך נדרשים סדרי עדיפות וסדרי קדימות שונים המוצאים ביטויים – בבניין הכוח, בדרכי הפעולה ובעיקר בשיקול הדעת על ההשפעה על יכולת השגת מטרת הלחימה של ישראל – האם מערכי ההגנה מפני טילים יעילים דיים או שמשא יש לנו כאן קו מג'ינו שני? האם מהלומות האש של צה"ל מספיקות להבאת האויב למשא ומתן או שמא נקודות ארכימדס מצויות בתמרון היבשתי? מה הן הנקודות האלה ומהו התמרון הזה? מהו אורך הנשימה החברתי והכלכלי של אוכלוסיית ישראל?

#### שקף מס' 4 – הגנה והתקפה

מתחילה ברור כי הצבא צריך לפעול בהגנה ובהתקפה גם יחד, האיום על האוכלוסייה שונה מכל המלחמות שמדינת ישראל ידעה עד היום, האיום הזה עלול להופיע בכל עוצמתו כבר בימים הראשונים, ובאם יתמשך הוא ילך ויגבר במישור התודעה – לכך השלכות כבדות:

ראשית האם מערכות ההגנה טובות דיים כדי להציב את האיום הזה ברמת "נסבל" על-ידי האוכלוסייה והתשתיות

ושנית האם מאמץ התקפי של צה"ל עשוי להביא להפסקת האיום או להורדתו לרמה נסבלת מוקדם מספיק לפני שנוצר לחץ תודעתי באוכלוסייה בבית

הבחירה בין שתי הדרכים מתבססת על החלטות והכנות שנעשו שנים קודם לכן – בניין כוח באיזון ובעוצמות להשגת היעדים האלה – אם בהערכות להגנה ואם במוכנות להתקפה

אם נבחן לאור מלחמת לבנון השנייה והמבצעים בעזה ההתמודדות בסממני התחלה של בעיות דומות הראו כישלון מבחינת מדינת ישראל בשיקולים האלה.

האם התכניות ארוכות הטווח של צה"ל – גדעון ותנופה בונות יכולות טובות ומתאימות יותר לעתיד מבעבר? או שמא הן בונות יכולות משופרות למלחמה שעברה?

#### שקף מס' 5 – מרחבי הלחימה

התרחיש מציג ראייה שונה של מרחבי הלחימה. הופעת מאמץ לוחמת המידע מוסיף מרחב לחימה ווירטואלי – שונה מהמרחבים הפיזיים המסורתיים ובעל יכולות השפעה משמעותיות מאד לכשעצמו – יוצר שדה קרב חדש, וכרחבה, השלמה ותגבור למאמצי הלחימה המסורתיים.

אנחנו מנהלים מספר מרחבי לחימה במקביל – לא עוד חזית אחת או שתיים – בהתקפה או בהגנה – יש תא מרחב הפנים – טרור, יש את מרחב העומק שלנו – להגנה על האוכלוסייה, יש את מרחב קרבות המגע של כוחות היבשה, יש את מרחב מהלומות האש בעומק – של חיל האוויר והים וכוחות לחימה אסטרטגיים, ויש את מרחב לוחמת המידע באבטח וההתקפה – כל אלה במקביל, והשמיכה קצרה – צריך להתארגן ללחימה במקביל בוויסות אמצעי לחימה וכוחות, צריך להתארגן ללחימה כדורית כוללת – רב-ממדית ורב מרחבית

התפיסה החיילית והזרועית והארגון ללחימה ההירארכי אינם מתאימים לגמישות ויעילות הנדרשת, הם בזבזניים, כבדים ומסורבלים – עידן המידע עוסק בתחומי מרחב זמן אחרים.

ביזור מרחבי וגמישות ארגונית צריכים להיות כיווני החשיבה

#### שקף מס' 6 – הזמן הוא אמצעי לחימה

הזמן קיבל קידום – הוא אינו יותר אמצעי למדידה ותזמון הוא אמצעי לחימה. באמצעות ניהול זמן ניתן להפיק יותר מכל פעולה – יותר יעילות, חיסכון באמצעים ומנוף להפעלת לחצים והשפעות על האויב – כי גם הוא משתמש בזמן באילוצים בדיוק כמונו.

צריך לפרק את ההערכה המוצקת של זמן כבלוק אחוד לשלושה תחומי השימוש בזמן:

זמן אובייקטיבי – שאין לנו שליטה בו – והוא זהה לאויב ולנו – אור וחושך, זמן כרונולוגי המשמש ציר תאום כללי וכדומה

זמן יחסי – הפער בין פעולותינו לבין פעולות האויב במשימות דומות מתנגשות – כמו משך התארגנות, תזמון פעולות, מהירות תגובה, קבלת החלטות וכדומה – הגדלת הפער לטובתנו יוצרת יתרון מכריע לעתים

זמן תפעולי – הזמן שבשליטתנו – יעילותנו בניצול הזמן, משך פעילות, מהירות, קצב פעילות, קבלת החלטות, זמן תגובה וכדומה

שילוב אמצעי הזמן בתכנון הכולל ובתכנון משימות מפורטות מקנה עוצמה הקיימת בכוח ובסביבה ממילא, אבל העלאת תשומת הלב לחשיבותו בתכנון ובפעולה מקנה עוצמה נוספת ליכולות פיזיות קיימות

### שקף מס' 7 – השפעת האוכלוסייה

האוכלוסייה היא היעד של האויב, הוא אינו נלחם בצבא – אלא באם הוא מאולץ לכך, בתרחיש שצירנו האויב אינו בונה על שביתר כוחה הצבאי של מדינת ישראל – הוא מתגונן מפניו אבל את המלחמה הוא רוצה להכריע בעזרת האוכלוסייה. יעדי המלחמה הם ארוכי טווח – המערכה הצבאית נועדה להפוך את האוכלוסייה הישראלית לאמצעי לחימה של האויב וזאת על ידי ערעור רוחה, אמונתה בממשלתה ושיבוש אורחות חייה עד לרמה כלכלית בלתי נסבלת על ידה. זה מושג כתוצאה של הפעילות הצבאית של האויב ולאחריה – זה מאמץ מצטבר שמתחיל כמאמץ קטלני והופך למאמץ לא קטלני במרחב לוחמת המידע והתודעה.

הדרכים לקדם ולמנוע מהאויב הצלחה הם במניעת השפעותיו – בהגנה, בחוסן חברתי, במוכנות ארגונית וכלכלית – וזו דרך ארוכה ומשובשת בימות שלום ובימות מלחמה כאחד

לחילופין בהתקפה המעבירה את המלחמה למגרשו של האויב – במושגים של עידן המידע – מהלומות אש ולחימה כנגד מרכזי עוצמה בשילוב רב-ממדי יבשתי, אוויר ומידע – זו דרך מהירה יותר אבל רבת סיכונים בגלל תלות במוכנות מוקדמת, בתורת מלחמה ובהערכה נכונה של עוצמת יכולותינו והשפעתם על עוצמת רוחו וכוחו של האויב.

השיקול והמוכנות חייבים להיות מותאמים בשתי הגזרות בהגנה ובהתקפה – שילוב מתואם יחדיו ייצור מכפיל כוח מכריע – פיצול וחוסר תאום בין חזית הבית וחזית המגע יביא את ישראל לעמדות לא נוחות בעת סיום הלחימה. האוכלוסייה היא גורם הדורש מאמץ מתמשך, ארוך ומבוסס – לא אלתור, לא חופזה ולא זבנג וגמרנו – לא היה בסדר.

### שקף מס' 8 – לוחמת המידע

וכאן אנחנו מגיעים לממד לחימה בו לא התנסינו קודם לכן – במצבים מסוימים הוא עשוי להיות מכריע לפני פתיחת מלחמה ובמהלכה – ובוודאי שהוא מכריע במימוש הישגי לחימה להשגת מטרות המלחמה.

הוא שונה כי הוא פעיל כל העת – הוא לא מותנה בלחימה פיזית. הוא ייעודי – כנגד מערכות מידע ושימושיהן, הוא לא קטלני במהותו, ובחלקו הוא זמין לכל גורם בעל ידע טכנולוגי מספיק.

הוא מתבסס על יכולות שפותחו למתן שירותים למערכות מידע – אבל התבססות אמצעי הלחימה ודרכי ניהול הלחימה על מערכות מידע הופך אותו לאמצעי לחימה – כמו הזמן שהיה מונח בצד עד שלמדנו לנצל אותו כך גם מערכות המידע ההופכות למרחב לחימה העומד פני עצמו, ולאמצעי מכפיל כוח בסיוע למאמצי הלחימה הפיזיים.

הפעלה טובה של מאמץ לוחמת המידע יכולה להיות גורם מכריע בלחימה הפיזית ברמות המערכתיות והאסטרטגיות ואמצעי עיקרי בהגנה על ועם האוכלוסייה.

### שקף מס' 9 – המעורבות הבינלאומית

אחד השינויים הבולטים שעידן המידע מביא אתו כבר מתחילתו היא המעורבות ההולכת והגוברת של מדינות, חברות כלכליות וארגונים בינלאומיים בנעשה במדינות אחרות, בכל יום, ובעת סכסוכים במיוחד.

מלחמה, מנקודת מבט בינלאומית היא מצב חולשה של מדינה בו ניתן להפיק תועלות לאינטרסים מדיניים או כלכליים. בכל מלחמותינו המעורבות מבחוץ הייתה רבה ומשמעותית.

כבר במבצע קדש חלק ניכר מהגנת שמי המדינה נסמך על הצרפתים, במלחמת יום הכיפורים רכבת אווירית אמריקנית הטיסה אמצעי לחימה תוך מהלת המלחמה – מערכי התראה והגנה נגד טילים בליסטיים אמריקאית פרוסה במזרח התיכון ובמימי הים-התיכון - ויש לכל זה מחיר.

ארגונים בינלאומיים לסיוע לאוכלוסייה פעילים במדינות ערביות כל יום, וארגונים לזכויות הפלשתינים פעילים ברחבי העולם ללא הפוגה. זה לא ייחודי לישראל, זה נכון בכל מקום בתנאי הייחודיים.

כל אלה מתעוררים לפעולה עם פרוץ מלחמה. הלחץ על ראשי מדינות להתערב בסכסוך והלחץ על דעת הקהל העולמית המוצאת את ביטויה בתקשורת וברחובות אינה עוברת ללא השפעה על ניהול המלחמה. הוראות פתיחה באש, בחירת מטרת, או איסור על תקיפת מטרת, בחירת סוג הפעולה ועוצמתה כל אלה מושפעים מהמעורבות החיצונית – ונלקחים בחשבון בעת תכנון לחימה ובניהולה. ובעידן המידע ההשפעות האלה באות מוקדם יותר, בתפוצה רחבה הרבה יותר ומחלחלות לרבדים מדיניים, כלכליים וחברתיים שלא היו בהם בעידן התעשייתי.

כל המשמעויות האלה מצטברות, הן מחייבות תהליכי קבלת החלטות מתאימים, הן מחייבות פתרונות מותאמים – זה לא שדרוג של המאה העשרים – זו מאה אחרת ואנו רק בראשיתה.

#### שקף מס' 10 – שורות תחתונות

המלחמה לא משתנה, דרכי עריכתה עוברים מהפך.

צה"ל מתמחה בשמירת הביטחון בין מלחמות – מרבית שנותיו הוא עוסק בכך, בניין הכוח נוטה לאיטו לפתרונות המערכה שבין המלחמות – הכוח למלחמה מכרעת נותר מאחור בסדרי העדיפויות.

מתוך הסקירה הזו על המלחמה עתידית עולה כי האיום משתנה בדרכיו ומתגבר בעוצמתו, הצורך בהכרעה צבאית מהירה עולה מכל כיוון, בלחימה בתרחיש כמו זה ששרטטנו כאן מדינת ישראל מאבדת מעוצמתה ככל שהלחימה מתמשכת.

הכרעה ניתן להשיג רק בכפייה – וזו מטרת המלחמה – כפיית רצון תוך שימוש באלימות, הכרעה ניתן להשיג רק בשילוב מושכל של כל היכולות הרלוונטיות לתקופה – וכפייה, עד היום – בכל המלחמות (למעט הפצצה הגרעינית) הושגה בהשגת שליטה על מרכזי עוצמתו של האויב – הישגי מלחמה תואמים לעוצמת ההשפעה הצבאית על האויב וההישגים בעידן המידע אינם נובעים מאמצעי יחיד – צריך להוציא את המיטב והמרב משילוב יכולות, לחימה במערכה בין מלחמות אינה פועלת בכיוון הזה – אנחנו עלולים לשלם מחיר כבד בעתיד על התמחות בגזרה צרה כיום.